

Posudek oponenta rigorózní práce

Vysoká škola: Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta: právnická

Katedra: práva trestního

Obor: trestní právo

Uchazeč: Mgr. Monika Bezděková

Téma rigorózní práce: Alternativy nepodmíněného trestu odnětí svobody

Oponenti rigorózní práce: JUDr. Filip Ščerba, Ph.D.

Rigorózní práce Moniky Bezděkové se zaměřuje na problematiku alternativních trestů. Snaha o efektivní nahrazování nepodmíněného trestu odnětí svobody je přetrvávajícím problémem, což se projevuje mj. v poměrně častých novelizacích právní úpravy alternativních opatření. Zvolené téma rigorózní práce je proto důležité a aktuální.

Rigorózní práce je členěna do pěti kapitol, úvodu a závěru. Po stručném vymezení pojmu a účelu trestů (zejména samozřejmě trestů alternativních), principů restorativní justice a probace jako specifického přístupu zacházení s pachateli trestných činů se uchazečka postupně věnuje třem alternativním trestům, a to trestu obecně prospěšných prací, peněžitému trestu a trestu domácího vězení. Závěrečná kapitola je komparativní a srovnává využívání alternativních trestů v České republice a v Rakousku.

Autorka se tedy ve své práci zaměřila jen na vybrané alternativní tresty, stranou její pozornosti zůstává např. podmíněné odsouzení. Takové pojetí je však pochopitelné vzhledem k omezenému rozsahu práce, a je nutné jej spíše ocenit, neboť v důsledku toho se práce zabývá vybranou výsečí alternativních trestů velmi propracovaně.

Z obsahového hlediska je na práci třeba ocenit zejména důkladnost, s jakou se autorka věnuje rozboru platné právní úpravy vybraných alternativních trestů. Práce se logicky a správně v tomto směru zaměřuje zejména na nové momenty v této právní úpravě, ať už jde o trest domácího vězení, který v moderním českém právu představuje sám o sobě novinku, anebo třeba o změny v právní úpravě trestu peněžitého. Na druhou stranu je třeba podotknout,

anebo třeba o změny v právní úpravě trestu peněžitého. Na druhou stranu je třeba podotknout, že autorka až příliš často připomíná právní úpravu obsaženou v trestním zákoně z roku 1961, přičemž někdy taková připomínka postrádá hlubší účel.

Zejména zmíněnou kapitolu pojednávající o peněžitém trestu považuji za přínosnou a je zpracována na velmi kvalitní úrovni. Autorka správně poukazuje na potenciální užitečnost tohoto trestu, která v současnosti není plně využívána, a odhaluje některé příčiny tohoto jevu, zejména kritizuje funkci náhradního trestu odnětí svobody – s těmito jejími námitky nelze než souhlasit.

Na druhou stranu je však nutné poukázat i na některá problematická místa práce. Např. hned na s. 17 uchazečka mezi významné momenty vývoje trestního práva v oblasti alternativního trestání řadí i přijetí zákona č. 20/2012 Sb., o mediaci – ten se však týká výhradně mediace v mimotrestních věcech, takže s řešením trestněprávních případů v podstatě nijak nesouvisí.

V rámci kapitoly pojednávající o trestu obecně prospěšných prací se uchazečka zaměřuje mj. na zajímavou (a s ohledem na dodržení principu zákazu reformace in peius důležitou) otázku, totiž zda je přísnějším trestem podmíněné odsouzení, anebo právě trest obecně prospěšných prací. To, že uchazečka tento problém řeší, je třeba ocenit, avšak na druhou stranu se dopouští chyby, když tvrdí (na s. 28-29), že v případě podmíněného trestu k zahlázení dochází postupem podle § 105 tr. zákoníku (tedy rozhodnutím soudu) – to však není pravda, neboť k zahlázení odsouzení dochází přímo ze zákona, a to momentem rozhodnutí o osvědčení se podmíněně odsouzeného, resp. nastala-li fikce, že se osvědčil (§ 83 odst. 4, § 86 odst. 3 tr. zák.). Mj. na základě toho pak autorka dochází k závěru, že trest obecně prospěšných prací je zásadně mírnější, než podmíněné odsouzení – s tímto závěrem osobně nemohu souhlasit.

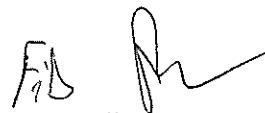
Na s. 31 autorka uvádí, že neslučitelnost trestu obecně prospěšných prací s trestem domácího vězení vyplývá mj. z toho, že obecně prospěšné práce lze přeměnit právě na trest domácího vězení. Tento argument považuji za nesprávný, už jen z toho důvodu, že tato neslučitelnost byla zakotvena v zákoně i v době, kdy bylo možné obecně prospěšné práce přeměnit pouze na trest odnětí svobody.

V souvislosti s kapitolou zabývající se trestem obecně prospěšných prací lze naopak ocenit pozornost, s jakou autorka přistupuje k analýze právní úpravy, když si např. dobře všímá nepřesného znění ust. § 62 odst. 2 tr. zák., které nezohledňuje skutečnost, že trest obecně prospěšných prací je možné (při porušení podmínek trestu) měnit nejen na odnětí svobody, ale též na domácího vězení a (nejnověji) na trest peněžitý.

Na s. 89 vyjadřuje uchazečka názor, že v rámci české úpravy by bylo problematické uvažovat o tom, že by domácí vězení fungovalo nejen jako samostatný alternativní trest, ale též jako forma výkonu trestu odnětí svobody. S tímto názorem nelze zcela souhlasit, což ostatně potvrzuje i aktuální právní úprava, která jednak počítá s domácím vězením v rámci podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (§ 89 odst. 2 tr. zák.), a jednak s tím, že odnětí svobody může být přeměněno na domácí vězení (§ 57a tr. zák.).

Uvedené nedostatky však lze v kontextu celé práce považovat za spíše drobné. Práce je celkově velice kvalitní, některé části jsou dokonce mimořádně zdařilé – to platí zejména o závěrečné komparační kapitole. Autorka vycházela z širokého okruhu odborné literatury a dalších zdrojů, které správně cituje, neomezila se přitom jen na literaturu českou, ale používá i literaturu zahraniční. Až na ojedinělé výjimky je práce bez vad i po formální stránce.

Práci tedy jednoznačně **doporučuji k obhajobě**, kterou navrhuji zaměřit na otázku:
Hodnocení vývoje právní úpravy domácího vězení.

JUDr. Filip Ščerba, Ph.D.

oponent rigorózní práce

V Olomouci 11. 3. 2013